
Міністерство освіти і науки України
Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Громадська організація «Українська асоціація валеологів»

ВАЛЕОЛОГІЯ: СУЧАСНИЙ СТАН, НАПРЯМКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

МАТЕРІАЛИ
XVII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-
КОНФЕРЕНЦІЇ

12 квітня – 14 квітня 2019 року

Харків – 2019

УДК 613(082)
ББК 51.204.Оя431
B15

Валеологія: сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку /
Матеріали XVII міжнародної науково-практичної конференції, 10 квітня –
14 квітня 2019 р., Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. – 102 с.

Конференція зареєстрована як міжнародна в Українському інституті
науково-технічної експертизи та інформації, м. Київ, посвідчення про
реєстрацію № 644 від 18 грудня 2018 р.

Конференція проводиться з ініціативи Міністерства освіти і науки
України, Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна і
Української асоціації валеологів з метою обговорення останніх досягнень
науки про здоров'я – валеології, актуальних питань валеологічної освіти та
оздоровлення населення, підготовки валеологів, нагальних проблем, що
постають перед цим науковим напрямком і визначення шляхів їх
розв'язання.

Редакційна колегія: М. С. Гончаренко (головний редактор),
О. О. Коновалова, Г. М. Тимченко, Н. В. Самойлова.

Адреса ред. колегії: м. Харків, майдан Свободи, 6, к. 396.

Відповідальність за зміст статті несе автор

УДК 613(082)
ББК 51.204.Оя431
B15

© Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2019
© Українська асоціація валеологів, 2019

Станішевська Т. І.¹, Горна О. І.²

¹Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького завідувач кафедри анатомії та фізіології людини та тварин, професор, доктор наук

²Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, доцент кафедри анатомії та фізіології людини та тварин

gornaya-o@ukr.net

СТАН ПСИХОСОМАТИЧНОГО ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ З РІЗНИМИ СОМОТАТИПАМИ

Важливим питанням сьогодення являється здоров'я дітей, його формування, збереження та зміцнення.

Дослідження психоемоційної сфери свідчать про постійне зростання кількості тривожних дітей дошкільного віку, що відрізняються підвищеним занепокоєнням, непевністю, емоційною нестійкістю, при цьому більшість авторів відзначають розвиток тривожності у дітей, починаючи з трьох річного віку [4].

Тривожністю називають підвищену скільність відчувати побоювання і занепокоєння, незалежно від ситуації і життєвих обставин, навіть об'єктивно благополучних. Тривожна дитина постійно пригнічена, знаходиться насторожі, вкрай нерішуча, їй важко встановлювати контакти з оточуючими. Світ сприймається як лякаючий і ворожий, поступово закріплюється занижена самооцінка і похмурий погляд на своє майбутнє, відзначається пригнічення основних фізіологічних показників дитини з боку нервової системи, як основного регуляторного механізму. Подорослішавши, діти з високим рівнем тривожності відчувають труднощі у виборі професії, створені сім'ї, в цілому, вони частіше склонні до розвитку предневротичних станів. Тривожність часто пов'язують з властивостями темпераменту. Оскільки існує розподіл темпераменту за соматотипами, існує зв'язок між показниками тривожності і основними властивостями нервової системи. В науковій літературі дані про рівні ситуативної тривожності серед дітей дошкільного віку є недостатніми, проблема є маловивченою [1, 2, 4].

Більшість дослідників розглядають тривожність переважно в рамках стресових ситуацій, як тимчасове негативний емоційний стан, що виникає у важких, загрозливих, надзвичайних умовах [3, 4].

Підготовка дітей до школи – тривалий і складний процес, пов'язаний з розумовим, фізичним і соціальним розвитком дитини. В умовах цілеспрямованого виховання, що передбачає вікові особливості і можливості дитини, відбувається його фізичне вдосконалення, формуються важливі властивості мислення, пізнавальні інтереси і здібності [2]. В останні роки в організації життя дітей в дошкільних закладах спостерігається значне збільшення обсягу навчально-виховної роботи в області сенсорного і розумового розвитку. Фундаментальною біологічною характеристистикою цілісного організму, що виявляється в особливостях його реактивності і резистентності, в основі якої лежить специфічна норма реакцій індивідуального генотипу ϵ , в загальному вигляді, конституція [2]. Для оцінки здоров'я людини широко використовується конституціональний підхід, який є одним з методів вивчення закономірностей розвитку і життєдіяльності організму.

Вивчаючи тип конституції як об'єктивну морфо-фізіологічну характеристику, що відображає індивідуальність, обумовлену генетичною програмою, розгорнутої в онтогенезі дозволить представити якісну своєрідність типів конституції і допоможе надалі глибше досліджувати складну картину змін соми з віком, виявити результати

впливу на організм умов середовища проживання, способу життя, розумового та фізичного навантажень [1, 2, 3].

Таким чином, метою визначення було визначення рівня ситуативної тривожності серед дітей дошкільного віку у взаємозв'язку з їх соматотипами.

Для характеристики дитячої конституції використовувалась схема Штефко В. Г. та Острівського А. Д. Рівень ситуативної тривожності визначали за допомогою тесту тривожності [1; 4].

Комплексні антропометричні вимірювання дітей періоду першого літньства дозволило оцінити їх статуру як пропорційну, а відповідність отриманих даних середнім величинам у такий же віково-статевій групі дітей дали оцінку фізичному розвитку обстежених дітей у віці від 4 до 6 років як гармонійному.

За результатами дослідження соматометричних показників серед дітей віком 4-6 років дозволило виділити п'ять конституціональних соматотипів, так до м'язового типу відносилися 24% хлопчиків і 20% дівчаток, 23% хлопчиків і 33% дівчаток до астеноїдного соматотипу, до торакального 21% і 23% відповідно та до дигестивного соматотипу 18% хлопчиків і 10% дівчаток. Найменш зустрічався в обстеженій групі дітей дигестивний (18% у хлопчиків, 10% у дівчаток) і невизначений (14% у хлопчиків і стільки ж у дівчаток) соматотипи.

Аналізуючи розподіл рівня ситуативної тривожності в залежності від соматотипу виявлено: середній рівень ситуативної тривожності мали 53% дітей дошкільного віку. Необхідно відзначити, що дівчата мали більш високий відсоток рівня тривожності у порівнянні з таким у хлопчиків. Високий рівень тривожності був характерний для дітей-астеніків і складав відповідно 12,5%, рідше за все він був відзначений у дітей дигестивного соматотипу – 2,5%. Середній рівень тривожності переважав у дітей торакального соматотипу, а найменше він відзначений серед дітей дигестивного і астеноїдного соматотипів. Низький рівень тривожності мав найбільший відсоток серед дітей м'язового і дигестивного соматотипу (9,2%, 8,3%), найменший у дітей з торакальним і астеноїдним соматотипами (1,7%, 2,5%) і був відсутній у дітей з невизначенім соматотипом.

Таким чином, в нашому дослідженні була виявлена кореляція психоемоційного стану дитини (хлопчиків та дівчаток) в залежності від його соматотипу з урахуванням його індивідуально-типових особливостей. Вирішення проблеми дитячої тривожності вимагає якомога більш раннього визначення рівня тривожності з метою його подальшої корекції та профілактики. У дітей дошкільного та молодшого шкільного віку тривожність ще не є стійкою рисою характеру і при проведенні відповідної психологічно-педагогічної корекції досягається позитивних змін.

Список використаних джерел

1. Абдрахманова С. Т. Динамика физического развития детей младшего школьного возраста // НЦПиДХ – Конференция, посвященная 70-летию НЦПиДХ, 2002. 186с.
2. Аносов И. П. Индивидуально-типовогічні особливості мікроциркуляції крові у дітей молодшого шкільного віку // Монографія. – Мелітополь ТОВ «Колор Принт», 2011. 200 с.
3. Ганичева И. В. Телесно-ориентированные подходы к психокоррекционной и развивающей работе с детьми. М., 2004. 306 с.
4. Приходян А. М. Тревожность у детей и подростков: психологическая природа и возрастная динамика. М.: Московский психологический-социальный институт; Воронеж: НПО «МОДЭК», 2000. – 304 с.